

til de Forslag, der gik ud paa ved Lodtrækning at drage en Afskillelse imellem dem, som skulle have den fulde Uddannelse i Linien, og dem, der enten slet ingen Uddannelse skulde have, eller der kun skulde uddannes som en Militæreserve. I denne Retning ere flere forskjellige Forslag fremkomne, men jeg skal ikke væsentlig dvæle ved de enkelte. I det nu foreliggende Regjeringsudkast findes der desværre ogsaa en Antydning i saa Henseende, ikke i selve Lovens Text, men i dens Motiver, idet nemlig Krigsministeren siger derom, at han ikke mener at kunne eller burde opstille et saadant Forslag; man har ikke troet at burde tage Initiativet til at foreslaa dette Princip forladt. Det stemtes altsaa ganske vist igjennem, at der i Krigsbestyrelsen kunde være nogen Tilbøjelighed til at forlade dette Princip, men at man kun ikke selv har villet tage Initiativet dertil. Jeg beklager dette, og jeg benytter derfor strax denne Leilighed til paa det Bestemteste at advare det høie Thing imod at komme ind paa noget som helst Forslag, som kunde føre dertil, hvilket jeg saa meget mere finder mig foranlediget til, som dette Forslag fremstiller sig for os i en meget fristende Skikkelse. Det fremstiller sig nemlig i det Lys, at det paa den ene Side synes at hævde det Lighedsprincip, som man har troet var det, der egentlig laa til Grund for Bestemmelsen — Enhver skulde være lige forpligtet, saaledes at det kun var Løddet, der skulde afgjøre, hvem der skulde være fri og hvem ikke — og paa den anden Side kommer det fristende til os, fordi det taler til os i Sparommelighedens Navn. Det vil nemlig ved Gjenneførelsen af dette Princip være muligt at nedbringe Udgifterne til Forsvarsvæsenet ikke ubetydeligt under, hvad man ellers maatte gjøre Forbring paa. Jeg vil altsaa saa meget mere advare imod saadanne Forslag, fordi de ere fristende. Dersom vort Formaål var at gjøre Vort til at umuliggjøre vor Sikketgjørelse i en Fremtidig Krig, erkjender jeg, det vilde være berettiget fra vor Side at være med i det Kapløb, der finder Sted, og som gaar ud paa at ruste sig til det Yderste. Vi maatte da stille de samme Forbringinger til Hærens Kampdygtighed, som der fra et egentligt militært Standpunkt opstilles fra de Magters Side, der virkelig gaa en Krig imøde, hvor det gjælder om, hvem der skal kunne sætte sin Villie igjennem; men jeg tror ikke, at dette Synspunkt overhovedet kan lægges til Grund for vor Ordning af vort Forsvarsvæsen. Grunden til, at vi væbne os, foreskommer mig simpelt hen at være den, at vi ikke kunne Andet. Det er en personlig Forbring fra enhver dansk Mand's Side, at han vil være med — om jeg saa kan udtrykke mig — til at protestere imod vor Udlettelse af Folkenes Kal, og netop fordi dette maa være Synspunktet, hvorfra vi gaa ud, er det ikke alene en Pligt, der paa lægges den enkelte danske Mand, men det er til lige en Ret, han har Lov til at opstille Forbring

paa, at vi ikke alene skulle give ham Vaaben ihænde, men ogsaa Vaabengøelse, for at han kan være med paa den afgjørende Dag. Det er denne Forbring fra den enkelte Mand's Side, som ligger i Principet om alt vaabensført Mandstabs Uddannelse. Dette betegner jeg som den fædrelandske Side af dette Princip's Betydning, men, mine Herrer, det har ogsaa en anden Side; det har en politisk Betydning. Jeg tror, at det anerkjendes og vil blive anerkjendt fra alle Sider, at den politiske Myndigheds Fordeling til Evende og Sidst i sit Væsen hviler paa Magtens Fordeling. Hermed være det ikke sagt, at jeg paa nogen Maade vil give den Betragtning Medhold, at Ketten skulde ligge i Magten. Det er saa langt fra mig som Noget; men jeg erkjender paa den anden Side, at Magtens Fordeling til Evende og Sidst er Grundlaget for Fordelingen af den politiske Myndighed. Naar derfor vort hele politiske Samfund hviler paa hver Mand's borgerlige og politiske Ret, erkjender jeg, at intet demokratisk Parti er i Stand til at fornegte Grundsetningen om hver Mand's Vaabengøelse. Man indvender, at det, der er kommet frem for os, ikke indeholder noget Brud paa dette Princip, men at det kun er en lille Indrømmelse, en lille udfyldig Indskrænkning deri, som ingen væsentlig Betydning skal faae. Jeg beder imidlertid strax erindret, at enhver Indrømmelse i denne Henseende i og for sig er et Brud paa dette Princip. Naar man ansøger som Undskyldning, at Spørgsmaalet her kun dreier sig om at give Nogle en fuldigere Uddannelse og Andre en svagere, maa jeg gjøre opmærksom paa, at der dermed gjøres en Afskillelse i Befolkningen, at der drages en Grænse imellem Linien og Militten, med Hensyn til hvilken jeg tror, man har Erfaring fra andre Lande for, at den kan medføre de største Fare. Den Korpsaand, som paa denne Maade vil trænge sig frem imellem Soldaten og Borgersoldaten — om jeg maa bruge denne Betegnelse — vil naturlig medføre, at Soldaten af Linien, den egentlige Soldat, vil føle sig som Haandhæver af Regjeringsmyndigheden, af den udøvende Magt, medens de Andre ville føle sig i Modsetning dertil, men enhver som helst Antydning af en saadan Afskillelse i Befolkningen anser jeg for at indeholde en stor politisk Fare. Jeg vil ikke dermed antyde, at jeg paa nogen Maade vil sigte denne eller en fremtidig Regjering for nogen Tendens til at ville anvende en saadan Soldatermagt, ligesaa lidt som jeg paa den anden Side vil sigte dem, der snarest altsaa maatte betegnes som Borgervæbning, som Militz, for at ville gjøre sin Villie gjældende ved deres Magt. Det er langt fra mig at ville gjøre nogen som helst saadan Sigelse gjældende, men derfor bliver Ordningen af dette Forhold lige farlig, og den Bei, hvorhen den fører, lige betænkelig. Jeg anser det af den Grund for rigtig strax ved Begyndelsen af denne Forhandling saa indtrængende og saa stærkt, som